

РОБЪРТ ТУМИ
ДИНОЗАВЪР ПО ГЛАВНАТА
УЛИЦА

chitanka.info

Денят беше тих. Наоколо нямаше никой.

Седях у Грирсън и се чудех дали да поръчам нещо. Барманът, облегал гърди върху тезгяха, се бе вторачил в цветния телевизор. Тук, в центъра на града, образът беше отвратителен, но барманът с печално упорство се взираше в екрана. Предаваха някаква глупашка викторина между истерични домакини.

Поглеждах към бармана раздразнено. (Знаех, че по лицето ми бе изписана зле прикрита злоба, защото бях видял отражението си в огледалото до тезгяха: лош знак, но какво да се прави.) Дневното издание на „Телеграф“ щеше да излезе подир малко от печатницата. Тогава тук щеше да се натрупа народ. А аз имах почивен ден и затова бях дошъл по-рано.

Освен мен тук имаше само един небръснат старик със смачкана шапка, който грееше в ръка тумбестичка чашка. Всеки десет секунди той се оглеждаше крадешком наоколо и сръбваше по глътка от бутилката вино, увита в книжна кесия. Денят беше тих. Горещо навън, горещо вътре.

Внезапно по улицата се раздаде ужасен грохот и аз се обърнах да видя какво става. Покрай прозореца (кристално стъкло, пресечено наполовина от червените завеси) стремително бягаха хора. Страшно бучаха автомобили. През отворената врата видях как една жена се спъна и падна на колене. Някой ѝ помогна да се изправи и като награда за доброто си дело сам беше повален.

И изведнъж го видях.

— Ей, Джордж! — викнах на бармана.

Той с мъка се откъсна от телевизора, на чийто екран усмихнатият конферансие подскачаше като смахнат пред дебелиите матрони.

— А?

— По главната улица наистина ли върви динозавър? — попитах аз и гласът ми прозвуча някак пискливо.

Барманът погледна през прозореца.

— Да, нещо подобно — отвърна той и като хипнотизиран отново се вторачи в идиотската си кутия.

Небръснатият старик беше заспал, облегал глава на тезгяха. Чашката му се катурна.

Изправих се на крака, като залитах леко. Динозавърът — по всичко изглежда, че принадлежеше към разряда бронтозаври —

шестуваше по главната улица. Движеше се бавно, тромаво, внушително и аз си спомних (през детските години се интересувах от тия работи), че бронтозаврите, поради чудовищното си тегло, прекарват почти цялото време във водата. Мощната му опашка се мяташе насам-натам като махало.

Бронтозавърът мина покрай бара, отправяйки се на юг към завода и реката. Инстинктивно долових, че от това може да стане интересен материал.

— Ще ида да видя — рекох.

Никой не ми отговори. Старикът спеше, а Джордж пулеше очи към екрана.

— Не излизай, Джордж! — закрещях аз.

— Че къде да вървя? — сви рамене той.

Измъкнах се на улицата. Хората се щураха насам-натам като обитателите на разбутан мравуняк. Булевардът беше задръстен от захвърлени автомобили. Малък Фолксваген лежеше с колелата нагоре, също като умряла костенурка. Усилващият се рев на сирените пронизваше нестройния шум на паниката.

Нашите доблестни полицейски сили се показваха в най-добрата си светлина, като бързаха от всички страни към местопроизшествието и скоро върху развилнялото се влечуго трябваше да се стовари град от куршуми — или ураган от куршуми, ако така повече ви харесва. Аз вече съчинявах статията си. А може би ще го прогонят със сопи или ще му дадат да помирише сълзлив газ — е, все нещо ще измислят.

Вдясно ставаше нещо невъобразимо. Край мен се промъкна Майк Дауди, един от нашите фоторепортьори. Той щракаше камерата като луд. Отдалечаващото се туловище на динозавъра леко се полюшваше като в кошмарен сън. Подире му тичаха двама градски репортьори и един от предградията — навярно в случай, че звярът се измъкне извън чертите на града.

На снимката би могло да излезе доста добра картина на гибел и разрушение. Като добавка към издъхналото фолксвагенче някой се бе изхитрил да отвори пожарния кран и по улицата вече течеше буйна рекичка. Бяха разбили витрината на магазина отсреща и тротоарът бе осеян с късчета кристално стъкло. Хората тичаха нанякъде презглава, като в епохата на нямото кино. А наоколо — изкривени каросерии,

сблъскали се и качени на тротоара автомобили. И към целия този хаос някъде наблизко бе заработила сигнализацията против крадци.

Да не би затова да бързаха полицаите насам? На паважа лежаха двама-трима души, но не можех да разбера дали бяха сериозно ранени. Не само струйки кръв, но и кървави петна дори нямаше по тях. Едното тяло явно беше на жена. Тъкмо щях да приближа до нея, когато изведнъж се спрях. Отляво, откъдето беше дошъл динозавърът, улицата съвсем опустя. Само един нисичък, дебеличък човек с буйна грива сиви коси и козя брадичка на учен стоеше на двадесетина крачки от мене. Той изглеждаше необяснимо спокоен.

Репортьорският инстинкт надделя.

— Какво се е случило? — запитах аз, като с два скока се доближих до него.

Тоест, струваше ми се, че съм се придвижил със скокове, но може и да съм залитал.

Без да ме погледне, той отвърна с глух глас:

— Всичко направих аз.

— Виж ти. А как?

— С помощта на моя времесмесител — той ме погледна умолително. — Това беше случайност, нещастна случайност. Човек не може всичко да предвиди, нали?

— Естествено — отговорих аз. — Чиста случайност. А как се казвате?

Не си извадих бележника, за да не стресна старчето.

— Мейсън Дохърти.

— Щастлив съм да се запозная с вас — заявих ентусиазирано, а той леко извърна лицето си, като малко навири нос. — Уеб Уилямс, на вашите услуги.

— Радвам се. Аз бях професор по пространствена механика в Клойстърския университет. Но ме уволниха заради радиалния ми начин на мислене.

— Искате да кажете — радикалния?

— Не, радиалния — той направи неопределен жест, може би чертаеше във въздуха радиус. — Но сега ще видят те! — Гласът му премина в пронизителен писък и той потри ръце — ей богу, потри ги! — а в кротките му сини очи проблесна яростен пламък.

— Да, да, безусловно — съгласих се аз с предишния ентузиазъм. Никога не възразявайте на този, когото интервюирате. Не го прекъсвайте, а го окуражавайте. Бързата кучка слепи ги ражда. — Да, разбира се, че сега ще видят. Но все пак, как стана това?

Едва сега той ме погледна право в очите.

— Може би искате да видите моя времесмесител?

Аз се отдръпнах.

— Той у вас ли е?

— Разбира се, не. Не бих могъл да го вдигна.

Поотпуснах се малко, но все пак бях нащрек. Добре, че владея джудо.

— Той тежи над един тон — продължи Дохърти. — Хиляда петстотин седемдесет и три килограма, ако трябва да бъдем точни.

— Бих искал да го видя — заявих решително.

— Това е чудесно. Вие сте един много мил млад човек. Как се казвахте?

— Уеб Уилямс — просветих го още веднъж аз. С удоволствие бих му връчил и визитната си картичка, украсена със семейния герб и напечатана с оригинален готически шрифт, но за съжаление ги бях свършил.

— Ако не се лъжа, вие посещавахте моите лекции преди две-три години? — запита той.

— На всички така им се струва — отвърнах аз.

Лабораторията на Дохърти беше на две крачки — до съседната пряка. Помещаваше се в бивш житен склад, който по време на аграрната криза е бил приспособен за въглища. Сега това помещение беше изпълнено с всичко, с което обикновено са пълни лабораториите. Само че, независимо от теснотията, тук цареше идеален ред. В ъгъла, потискайки с размерите си останалите апаратури, се извисяваше внушителна машина от стъкло и стомана, цялата в намотки от медни проводници, снабдена с безброй циферблати, броячи, ръчки и още бог знае какво. Отстрани имаше голям акумулатор, от който към тайнствения апарат се проточваха проводници. От другата му страна се виждаше малка динамомашина. Всичко това бръмчеше басово така пронизително, че чак пломбите в кътниците ми завибрираха. И навсякъде мигаха симпатични цветни лампички.

Посочвайки съоръжението, Дохърти тържествено обяви:

— Ето го!

— Аха — рекох аз. — А какво е това всъщност?

— Моят времесмесител.

— И той смесва времето ли? — предположих аз.

— Точно така! Вие сте много съобразителен.

— Да ме бяхте видели в понеделник сутринта! А как работи?

Дохърти поглади брадичката си.

— Напълно уместен въпрос. Откровено казано, точно това още не съм разбрал напълно. Но апаратът функционира прекрасно, динозавърът го доказва. Той е способен — смесителят, а не динозавърът — да премества предмети от почти всякакви размери в миналото или... — той направи пауза вероятно само за по-голям ефект, — или в на-сто-я-ще-то! Той категорично доказва, че времето е...

Тук Дохърти замърмори нещо нечленоразделно и аз се помъчих да си припомня каква помощ трябва да се окаже на епилептик в началото на припадъка, когато най-сетне проумях, че той декламира уравнения.

Най-после спря, за да си поеме дъх и аз се втурнах в атака:

— О, разбира се! — възкликнах. — Това е ясно за всеки...

— Нима?

— Но как работи апаратът?

Дохърти ласкаво го потупа по блестящата повърхност.

— Не мога да кажа. Тоест, не съм напълно уверен. Но както и да е, той работи. Случайното взаимодействие между определени фактори доведе до създаването на времесмесителя. Честно казано — продължи той, като сниши глас, — аз се опитах да опровергая третия закон на термодинамиката. Или първия? А може би втория? Е, вие знаете кой от тях имам предвид.

Кимнах с разбиране. Кой от тях имаше всъщност предвид, ми беше абсолютно неизвестно — лично аз не бих могъл да различа третия закон на термодинамиката от лятното разписание на влаковете.

— Е, този, съгласно който извличате от нещо по-голяма енергия от тази, която влагате — подсказа Дохърти.

— А, този ли!

— Да. Аз се опитах да конструирам... само не се смейте!... вечен двигател.

— О! — казах.

— Но вместо това излезе смесител, което всъщност е по-хубаво.

— И кога забелязахте, че сте направили смесител? — попитах, като все още се мъчех да направя интервю.

— Когато включих апарата, а от него изскочи динозавърът. Той премина през ето тази стена, пресече онова незастроено място и се измъкна на улицата.

— Стената, според мен, е съвсем цяла — забелязах.

Тя наистина беше цяла — нито една пукнатина, през която би могъл да се промъкне динозавър или дори мишка.

— После настроих смесителя на къс период и ремонтирах стената, като я върнах в онзи момент, когато тя още не беше разрушена.

— А защо по същия начин не върнахте динозавъра обратно, откъдето той се появи?

Дохърти печално поклати глава.

— Той веднага излезе от радиуса на действието на апарата. Не мога да тичам по улицата със смесителя на гръб, защото тежи повече от тон и половина.

В това поне беше напълно прав.

— Слушайте — казах, — а какво би станало, ако с помощта на вашия апарат аз се отправя в миналото и убия дядо си, преди той да се е запознал още с моята баба?

Този въпрос винаги ме е интересувал.

— Не бих ви препоръчал да вършите подобни експерименти — делово рече Дохърти.

— Имате ли радиоприемник?

— Да, естествено. А защо?

— Бих искал да узная какво става с нашия люспест приятел. Вероятно по радиото предават някакви съобщения.

— Моля — каза той, прибра от лабораторната маса някои разхвърляни вещи и включи радиоприемника, изкусно замаскиран в малка статуя на Венера Милоска.

Копчето за включване, копчето за настройка на станциите. Лампичката запримигва и прозвуча гласът на говорителя:

— ... само в Мелвил са пострадали не по-малко от четирима души. Според последните съобщения, полицаи, въоръжени с автомати, изблъскват бронтозавъра към спирката на градската автобусна линия.

В Мелвил спешно пристигат учени от всички страни в света, за да изследват приказното чудовище. Една минутка! Започваме предаване от мястото на събитието. Пред микрофона е Джим Бартели. Започвайте, Джим!

Раздаде се друг глас, по-глух и неясен.

— Говори Джим Бартели. В момента се намираме пред автобусната спирка на кръстовището на Хай стрийт и Мейпъл стрийт в Мелвил. Разяреният бронтозавър — вие чувате шума, който той вдига — появил се неизвестно откъде днес на обед, беше временно усмирен с химични средства, пуснати в ход от местната полиция. Много учени изпратиха молба да не се убива динозавърът, поради което бяха взети и тези временни мерки. Чудовището очевидно се намира в полубезчувствено състояние. Но все пак полицаите гледат да са подалеч от опашката му. Тази опашка се мята напред-назад, събаряйки оградите. Опашката уважаеми дами и господа, е дълга колкото два автомобила, доста дебела в основата и към края изтънява. До мен е професор Вилхелм фон Дейчланд, световноизвестният палеонтолог, който преподава тази дисциплина в Клойстърския университет. Кажете ни, професор фон...

— О, шарлатанин такъв! — изсъска злобно Дохърти. — Той възглавяваше комисията, която поиска уволнението ми. А самият той първо не е никакъв „фон“, и второ...

— Тихо! — прекъснах го аз.

— Ето какво, Джим! — произнесе професорският бас със силен немски акцент. — Макар че още не съм имал възможността да разгледам този динозавър, по-точно бронтозавър от мезозойския период, ще си позволя да изкажа предположението, че пред нас е последното, запазило се в света животно от този тип.

— Твърде смела мисъл! Ах ти, говедо! — изфуча Дохърти.

— Но, моля ви се! — пак го прекъснах аз.

— ... как е могъл да попадне тук, в центъра на Мелвил? — завърши въпроса си говорителят.

— Гут, Джим... — започна фон Дейчланд, но в този момент Дохърти сграбчи безръката Венера и в гнева си я запрати на пода. Вътрешностите на богинята се пръснаха на всички страни — лампи, транзистори, кондензатори.

— Що за дръвник! — кресна Дохърти.

— Но защо разбихте приемника? — попитах аз.

Много ми се искаше да чуя каква теория щеше да предложи прославеният професор по палеонтология за произхода на динозавъра.

— Какво разбира той от смесител на времето? Ще го дам под съд!

— Но ако градът узнае, че вие сте пуснали бронтозавъра по улиците, под съд ще дадат вас!

Това малко охлади гнева му.

— Наистина ли? — видът му беше боязлив и същевременно отмъстителен (интересно съчетание!).

— Безусловно — отвърнах.

— Ние трябва да направим нещо!

Щеше ми се да попитам, кои „ние“, но вместо това казах:

— Съвършено вярно. Имате ли някакво предложение?

Знаех, че държа в ръцете си такава сензация, за каквата може само да се мечтае.

— Има един изход — рече Дохърти, като ме гледаше замислено.

— Но аз... е... не се решавам да ви помоля...

— Не се стеснявайте — подканих го. — Разправяйте.

— Бих могъл да ви изпратя назад в миналото...

— Не става! — отрязах го аз.

— Но почакайте! Изслушайте ме!

— И да слушам дори, не искам!

— Само ми позволете...

— Не се мъчете.

— Но друг изход няма — каза той. — Помислете си колко души бихте могли да спасите от смърт!

— Още никой не е загинал — възразих аз.

— Но биха могли.

— И аз мога.

— Не, това е предвидено — изрече той бързо. — Аз ще ви изпратя в миналото няколко минути преди часа, когато измъкнах тоя динозавър от първобитния лес. Ще го прогоните встрани, а сам ще се върнете.

— Как не! — възкликнах. — Какво ми струва наистина да подплаша твар, която троши огради с опашката си и преобръща фолксвагени? Тоя номер няма да мине!

След известно време той запита:

— А защо не искате да отидете в миналото?

— Мога да изброя сто причини. Та дори и затова, че тая твар би могла случайно да ме сгази. Ако не тя, то някоя друга. И нали самият вие казахте, че не знаете как точно работи апаратът ви? Бих могъл да наля право в съдилището на Светата инквизиция или в разгара на римския пожар. А дори да попадна точно в тоя мезу... меза... е, знаете го... Как беше?

— В мезозоя.

— Вярно. Да кажем, попадна там. Ами ако тоя бронтозавър изведнъж се окаже не от плашливите? Ако бях колкото него голям, не бих се боял. И откъде ще разбере къде да застана? — Аз мрачно поклатих глава и завърших: — Не, нищо няма да излезе.

Два часа по-късно планът беше разработен до най-малки подробности. Времето, мястото (той обясни, че ще намеря нужното място, защото там ще се появи голяма врата, водеща в лабораторията, а понеже в доисторическите джунгли вратата е рядкост, вероятно няма да я пропусна) и пистолет, за да изплаша бронтозавъра. Хвърлихме чоп и когато да иде в мезозоя се падна на Дохърти, той възрази, че трябва да остане в лабораторията, да управлява апарата.

Планът беше изключително глупав — през дупките му би минало цяло стадо бронтозаври.

Сега си представете: аз, в син костюм от тергал и ръчно извезана вратовръзка, влизам в мезозойската ера с внушителен пистолет (калибър 44), с израз на мрачна решителност, готов да вселя страх у динозавъра, който тежи примерно двеста пъти колкото мен. Представяте ли си?

Беше ужасно горещо. Горещо, влажно и много, много задушно, а въздухът имаше някакъв странен вкус. Съжалих, че не оставих костюма си в лабораторията. Сякаш ме бяха потопили във вана. Някаква мравка или дявол знае какво, голяма колкото кученце, дойде до краката ми и почна да души, а после забих в нея един куршум и едва не си нараних пръста. Ритането на пистолета почти ми изкълчи китката, а понеже наоколо нямаше никакви индустриални шумове, изстрелът прозвуча така, сякаш Земята се раздробила на късчета.

Над мен прелетя птеродактил. Последваха го още няколко. Гората беше мокра, пълна с изпарения. Изобилствуваха най-различни

растения с невъобразими цветове. Лесът шумеше съвсем не така, както шумят нашите гори. Някой съобразителен ботаник би могъл да забогатее, ако организира износ на цветя от тая естествена оранжерия от миналото в настоящето.

Миналото! Господи, до това „минало“ имаше милиони години! Изтрих челото си с ръкава и открих, че мократа тъкан твърде зле попива потта.

От гъстака се появи малко чудовище, каквото не ми се е падало да видя в детските си книги, рисувани от талантиливи художници и премина край мене, като разкри безбройните си зъби, но аз не стрелях. Наистина в джоба ми имаше запасни патрони, но това зверче нищо лошо не ми бе направило и дори изглеждаше твърде мило.

И нито един голям динозавър наоколо. Нито един!

Още едно мъничко чудовище, по-дружелюбно от първото, или може би по-малко дружелюбно (зависи от гледната точка!), дойде толкова близо до мене, че с трепереща ръка забих в гръдния му кош три куршума. Изстрелите прогърмяха оглушително, но не предизвикаха никакво ехо. Зверчето заврепя, заклати се (ох, как те разбирам, приятелю!), преобърна се и се загърчи в конвулсии.

И изведнъж нещо ме докосна по рамото. Обърнах се с такава бързина, че за малко не паднах и едва не забих и в него един куршум, когато внезапно проумях, че пред мен стои събрат, човек, в лек комбинезон, и ме гледа неодобрително.

— Кой сте вие? — почти изписках аз.

Той протегна ръка.

— Ловния ви билет, моля!

— Какво?

— Ловния ви билет.

Този път вече без „моля“ и явно нямаше намерение да отстъпи.

Свих рамене.

— Не разбирам за какво говорите. И изобщо какво става тук?

— В такъв случай да вървим! — заповяда сурово той.

Внезапно разбрах на кого ми напомня. На полицай, естествено.

Прицелих се в него с пистолета.

— Прощавайте — казах, — но преди това трябва да свърша една работа.

Той помръдна ръка, почувствувах рязка болка в китката, пистолетът изпадна от пръстите ми и изчезна в гъстака на гигантска папрат. Мушнах се след него и усетих по гърба си допир на подметка. Главата ми потъна в перестите листа, обърнах се и се приготвих да посрещна нападението му.

Но той нямаше намерение да ме напада, а просто стоеше, широко разкрачен, и подхвърляше някаква блестяща дрънкулка, прилична на огъната в спирала тръбичка.

— Кажете името си и вашата временна станция — заповяда той.

Доиде краят на веселието и забавата: очите му се присвиха — най-верният признак.

Опитах се да се изправа на крака, но вълната енергия, излъчвана от тръбичката (тоест, така предполагам, но не съм я видял), отново ме притисна до земята. Охо!

— Уеб Уилямс — казах. — А вие кой сте, сър?

— Джок Пласта, горски пазач на този резерват.

— А! — казах. — Да, разбира се. Все пак какво означава това, дявол да го вземе?

Той се намръщи.

— Временната ви станция?

— Централната гара — отвърнах наслуки.

— Не ми е известна... — той замълча. — Вие от коя година идвате?

— Хиляда деветстотин и осемдесета — вече започнах да съобразявам нещичко.

— От тази временна станция не издават ловни билети — сурово забеляза той.

— Аз не съм ловец.

— Но вие ловувахте! — Той посочи двете мъртви зверчета, които бях застрелял.

— Попаднах тук — започнах аз, — за да... Впрочем, все едно, няма да ми повярвате. За да попреча на бронтозавъра да безчинствува в родния ми град. Той излезе от времесмесителя на Мейсън Дохърти. И аз излязох от него.

Лицето на горския пазач внезапно се смекчи и загуби приликата с полицай.

— Мейсън Дохърти? — произнесе с благоговение той.

— Да, именно. А вие слушали ли сте за него!

— Разбира се! Всеки ученик знае кой е великият Мейсън Дохърти, изобретателят на времесмесителя, на вечния двигател и на електричеството.

— Електричеството е изобретил Едисън — забелязах.

— Нима? — удиви се той и ми помогна да стана.

Това бе вече нещо друго. Той ми почисти костюма.

После в общи черти му обясних положението, а след това той ми обясни в общи черти положението. Доколкото разбрах, късният мезозой се използвал от ловците на бъдещето като ловен резерват. Собствено казано, защо пък не? По времето, от което беше пазачът, дивеч и за забава нямало на Земята. Именно с това, по думите му, се обяснява загадъчното измиране на динозаврите — с тях станала същата история, както с американските бизони.

— Ще внимавам бронтозавърът да не влезе в апарата на професор Дохърти — обеща той.

— Ще ви бъда особено благодарен — възкликнах прочувствено.

— Добре стана, че се озовах тук — забеляза пазачът. — Защото до блатото, където се въдят бронтозаврите, има повече от километър. Професор Дохърти не е отчел въртенето на Земята. Впрочем той едва сега пристъпва към по-подробни изследвания.

— Да, разбира се! — Не можех да не си помисля, че заради тоя глупав километър, щях завинаги да си остана в мезозоя. И веднага предпочетох да забравя тая мисъл.

— Ще ви изпратя назад с помощта на собствения ми времесмесител — каза пазачът.

— Чудесно!

Наистина, колкото по-съвършено е едно техническо съоръжение, толкова е по-малко. Във всеки случай този времесмесител едва надминаваше един транзистор.

Пазачът завъртя лостчето, сбогува се с мене, и аз се намерих в лабораторията на Дохърти.

Професорът ме изгледа удивено. Подадох му пистолета и той го взе с известно смущение.

— Можете да не се тревожите за вашия динозавър — казах му.

— За динозавъра ли? — повтори той, сякаш за пръв път в живота си чуваше тая дума. — За какъв динозавър? Какво разправяте? Кой сте

вие?

Дохърти погледна пистолета и аз съобразих, че сега вече нищо подобно не се е случвало и нямам никаква работа тук.

— Е, не е важно — казах и се обърнах към вратата.

— Почакайте. Не бяхте ли мой студент? — попита той.

— На всички така им се струва — отвърнах и си отидох.

Навън денят беше тих. Нямаше никой.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 10 от 1974 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.